

ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ : ศึกษากรณีพัฒนาการบังคับใช้
พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534

นางสาวสุพัตรา แผลนวิชุด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1107-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

120438655

16 ก.พ. 2549

CHAIN SHARES : A STUDY OF THE IMPROVEMENT OF THE ENFORCEMENT OF
EMERGENCY DECREE ON LOANS AMOUNTING TO PUBLIC CHEATING
AND FRAUD, B.E. 2527 REVISED BY ACT OF B.E. 2534

Miss Supatra Phanwichit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements
for The Degree of Master of Laws in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2001
ISBN 974-03-1107-5

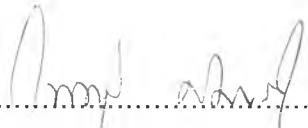
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ : ศึกษากรณีพัฒนาการบังคับใช้พระราชกำหนดการกักขัง
เงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534
โดย   นางสาวสุพัตรา แผนวิชิต
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

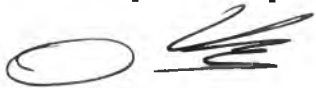

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

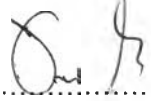

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(พลตำรวจตรีจักรทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ)

นางสาวสุพัตรา แผนวิจิต : ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ : ศึกษากรณีพัฒนาการบังคับใช้พระราชกำหนดการ
กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534. (CHAIN SHARES :
A STUDY OF THE IMPROVEMENT OF THE ENFORCEMENT OF EMERGENCY DECREE ON
LOANS AMOUNTING TO PUBLIC CHEATING AND FRAUD, B.E. 2527 REVISED BY ACT
OF B.E. 2534) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส , 200 หน้า. ISBN
974-03-1107-5.

ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการระดมทุนนอกระบบประเภท
หนึ่งที่สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวประเทศ
ไทยจึงได้ตราพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ขึ้น และได้แก้ไขเพิ่มเติมใน
พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวางมาตรการปราบปรามและเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงรูปแบบของธุรกิจแชร์ลูกโซ่ หลักเกณฑ์ทางสบัญญัติและขอบเขต
การบังคับใช้พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 และ
ระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวปฏิบัติในการดำเนินคดีกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน รวมทั้ง
ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การบังคับใช้พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 กับธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้น มีปัญหาและข้อขัดข้องหลายประการที่ทำให้การ
บังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ ปัญหาด้านกฎหมาย ปัญหาด้านการดำเนินคดี ปัญหาด้าน
พนักงานเจ้าหน้าที่และปัญหาด้านประชาชนผู้ถูกกฎหมายใช้บังคับ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็น
การฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 โดยการเพิ่มข้อสันนิษฐานความผิดของผู้ให้เช่าอาคารสถานที่ที่มีส่วนรู้เห็น
ในการกระทำความผิดให้รับผิดชอบเพิ่มเติม เพิ่มบทบัญญัติให้มีการส่งจ่ายรางวัลให้แก่ประชาชนผู้ชี้เบาะแส
เพิ่มอัตราโทษปรับให้เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น และให้แก้ไขถ้อยคำในมาตรา 12 และมาตรา 14
และได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ รวมทั้ง
เสนอให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างตามมาตรา 50 ของประมวล
กฎหมายอาญาและมาตรการคุมประพฤตินิติบุคคลมาใช้กับการลงโทษกรณีนิติบุคคลกระทำความผิด นอกจากนี้
ยังได้เสนอให้นำมาตรการอื่น ๆ มาใช้เป็นมาตรการเสริม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม
ธุรกิจแชร์ลูกโซ่

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

428 61442 34 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : CHAIN SHARES / EMERGENCY DECREE ON LOANS AMOUNTING TO PUBLIC CHEATING AND FRAUD, B.E. 2527

SUPATRA PHANWICHIT : CHAIN SHARES : A STUDY OF THE IMPROVEMENT OF THE ENFORCEMENT OF EMERGENCY DECREE ON LOANS AMOUNTING TO PUBLIC CHEATING AND FRAUD, B.E. 2527 REVISED BY ACT OF B.E. 2534. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS, 200 pp. ISBN 974-03-1107-5.

As a matter of fact, all the illegal activity on Chain Shares is a kind of Economic Crime in the form of money amounting in illegal economy which causes tremendous damage to the Economy of the country. To solve these problems, the Emergency Decree on Loans Amounting to Public Cheating and Fraud, B.E. 2527 was promulgated and also revised by Act of B.E. 2534 for setting up the legal measures for suppression these illegal activities and also protecting the rightful citizens.

This thesis focuses on a study of the various types of Chain Shares together with scope of Emergency Decree on Loans Amounting to Public Cheating and Fraud, B.E. 2527 revised by Act of B.E. 2534 with regulations concerned. Moreover, this study also focuses on legal proceeding with respect to the Loans Amounting to Public Cheating and Fraud cases with obstacles of the enforcement of law regarding Chain Shares.

Results derived from this study show that the problems of the enforcement of Emergency Decree on Loans Amounting to Public Cheating and Fraud, B.E. 2527 revised by Act of B.E. 2534 are in connection with various problems which make this law be lack of efficiency. These problems consist of the problems of legal provision, problems of legal proceeding, problems of law enforcers and problems of persons who are as victims.

After having studied, it is recommended to revise Emergency Decree on Loans Amounting to Public Cheating and Fraud, B.E. 2527 by means of adding the legal assumption for the lessor of premise using it for this kind of illegal activities shall be punished as the principle of the offense, giving reward to a person who gives useful information concerning the offense, and altering the fine punishment appropriate for the damage occurring. Besides, it is suggested to revise the legal terms in section 12 and section 14 in order to destroy any ambiguity, including the amendment of the regulations and orders so as to be more understandable to the law enforcers. As for the offence of a juristic person, the measure of safety section 50 of Thai Penal Code on prohibiting carrying on occupation or profession for a period of time and the corporate probation of this illegal activity be taken. At last, it is opined that other appropriate measures for efficiency in preventing and suppressing the Chain Shares activities be taken.

Department Law

Field of study Laws

Academic year 2001

Student's signature.....

Advisor's signature.....

S. Phamichit

V. Boonyobhas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และยังได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจทานแก้ไข วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งท่านปราณี บุญโญภาส ซึ่งทั้งสองท่านได้ให้ความรัก ความเมตตากรุณา ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนคำสั่งสอนที่มีคุณค่าต่อการเรียน การทำงานและการดำเนิน ชีวิตของผู้เขียนมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่ได้ให้ความเมตตาเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณพลตำรวจตรีจักรทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา อาจารย์ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ที่ได้ให้ความเมตตาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้ให้ความเห็นทางวิชาการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอน้อมรำลึกถึงดวงวิญญาณของอาจารย์เพ็ญวรรณ ทองดีแท้ ซึ่งครั้งหนึ่งได้ให้ความเมตตาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชัยเกษม นิตสิริ นายกสมาคม นิสิตเก่านิติศาสตร์ จุฬาย ที่ให้ความเมตตากรุณา ช่วยเหลือสนับสนุนและให้โอกาสผู้เขียนในการทำงาน ตลอดจนให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็น ประโยชน์ ทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในการเล่าเรียนศึกษา ขอกราบขอบพระคุณคุณบุญสม บุตรหงษ์ คุณบัณฑิต ชวนหสวัสดิกุล ท่านรุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์ คุณจุลสิงห์ วสันตสิงห์ คุณณัฐจักร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา คุณศรัณยา ไชยสุด คุณมาโนช สังข์สุวรรณ รวมทั้งท่านที่ปรึกษาและกรรมการสมาคมฯทุกท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่ อาจกล่าวไว้ ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด ที่ได้ให้ความเมตตากรุณาต่อผู้เขียน

ขอกราบขอบพระคุณคุณคุณจันทร์สม อิศระ คุณมานิศา อิศระ รองศาสตราจารย์สำเร็จ เมฆเกรียง ไกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ที่ได้ให้ความเมตตากรุณา สนับสนุน ช่วยเหลือผู้เขียน ตลอดจนให้คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิต

ขอขอบพระคุณพันตำรวจโทสมพร แดงดี ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ ทางวิชาการ รวมทั้งได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการเขียนวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่ม

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณพี่ๆห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาย ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล พี่ๆบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ ที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับขั้นตอนและระเบียบต่างๆ ใน การจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณกำลังใจ ความหวังดีและความปรารถนาดี ที่ได้รับจากเพื่อนๆนิติศาสตร์ รุ่น 38 ทุกท่าน รวมทั้ง พี่น้อง พี่ๆ น้องๆ ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจและการฟอกเงิน คณะนิติศาสตร์ จุฬาย ซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวไว้ ณ ที่นี้ได้ทั้งหมด และขอขอบคุณคุณไพบูลย์ เอกโยคยะ สำหรับกำลังใจและความห่วงใยที่มีให้ผู้เขียนเสมอมา

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้ความรักและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนเสมอมา หาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดา มารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้มีส่วนเกื้อกูลเสริมสร้างรากฐานทางการศึกษาอันเป็นราก ฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เขียน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 4
	1.3	ขอบเขตการวิจัย..... 4
	1.4	สมมติฐานของการวิจัย..... 5
	1.5	วิธีการศึกษาวิจัย..... 5
	1.6	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5
2	พัฒนาการของธุรกิจแชร์ลูกโซ่กับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญา.....	6
	2.1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเล่นแชร์..... 6
	2.2	ลักษณะทั่วไปของธุรกิจแชร์ลูกโซ่..... 8
	2.3	รูปแบบธุรกิจแชร์ลูกโซ่ที่ปรากฏในประเทศไทย..... 14
	2.3.1	อาศัยรูปแบบการหลอกลวงเกี่ยวกับการลงทุน..... 15
	2.3.2	อาศัยรูปแบบธุรกิจจัดสรรวันพักผ่อน..... 18
	2.3.3	อาศัยรูปแบบธุรกิจการค้าสินค้าเกษตรล่วงหน้า..... 19
	2.3.4	อาศัยรูปแบบการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ... 22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3.5	อาศัยรูปแบบการหลอกลวงซึ่งกระทำต่อเกษตรกร.....	27
2.3.6	อาศัยรูปแบบการขายตรง.....	29
2.3.7	แชร์ลูกโซ่ทางอินเทอร์เน็ต.....	31
2.4	รูปแบบของธุรกิจแชร์ลูกโซ่ในต่างประเทศ.....	33
2.5	แชร์ลูกโซ่กับผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ.....	44
2.6	อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่.....	46
2.6.1	ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.....	46
2.6.2	ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่.....	49
2.7	ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญากับธุรกิจแชร์ลูกโซ่.....	53
3	แนวคิดและหลักการสำคัญของพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	60
3.1	ความเป็นมาในการออกพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527.....	62
3.2	หลักการและเหตุผลในการออกพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527.....	63
3.3	หลักการและเหตุผลในการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2534.....	64
3.4	บทบัญญัติในภาคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่นำมาใช้ ในพระราชกำหนดฯ.....	65
3.5	สาระสำคัญของพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	68
3.5.1	การกำหนดความหมายของการกู้ยืมเงิน.....	68
3.5.2	องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 4 เกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	72

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.5.3	ข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 5.....	75
3.5.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	80
3.5.5	การดำเนินคดีเกี่ยวกับการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	89
3.5.5.1	ชั้นก่อนฟ้องคดี.....	89
3.5.5.2	ชั้นฟ้องคดี.....	92
3.5.6	บทกำหนดโทษ.....	97
3.5.7	ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง.....	99
3.6	หลักการสำคัญของพระราชกำหนดการกักเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	103
3.6.1	การชดใช้ความเสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน และความผิดตามพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการ ฉ้อโกงประชาชน.....	103
3.6.2	การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีกักเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	104
3.6.3	การพิสูจน์ความผิดตามข้อสันนิษฐานความผิด.....	112
3.6.3.1	หลักในเรื่องข้อสันนิษฐานความผิด.....	112
3.6.3.2	ข้อสันนิษฐานความผิดตามพระราชกำหนดฯ.....	116
4	ปัญหาการบังคับใช้พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 กับธุรกิจแชร์ลูกโซ่ในประเทศไทย.....	120
4.1	ปัญหาด้านกฎหมาย.....	120
4.1.1	ปัญหาการวินิจฉัยองค์ประกอบความผิด.....	120
4.1.2	ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมาย.....	124
4.1.3	ปัญหาการวินิจฉัยความผิด.....	126
4.1.4	ปัญหาในเรื่องบทกำหนดโทษ.....	127

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.1.5	ปัญหาความครอบคลุมของกฎหมาย.....	136
4.1.6	ประเด็นในเรื่องการจัดการทรัพย์สินตามพระราชกำหนด การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 กับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542....	137
4.2	ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย.....	143
4.2.1	ปัญหาการดำเนินคดี.....	143
4.2.1.1	ปัญหาด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน.....	143
4.2.1.2	ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สิน.....	146
4.2.2	ปัญหาด้านพนักงานเจ้าหน้าที่.....	147
4.2.2.1	ปัญหาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของพนักงานเจ้าหน้าที่..	147
4.2.2.2	ปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่.....	148
4.2.2.3	ปัญหาการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่กับ สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ.....	148
4.2.3	ปัญหาประชาชนขาดความรู้และความสนใจในภัยอันตราย จากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.....	149
4.3	วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 (ฉบับที่.....) พ.ศ.....	152
4.3.1	องค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน.....	153
4.3.2	การคำนวณผลประโยชน์ตอบแทน.....	155
4.3.3	การส่งจ่ายรางวัล.....	156
4.3.4	ความรับผิดชอบของพนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคล.....	157
4.3.5	การกระทำผิดซ้ำ.....	158
4.3.6	การเนรเทศคนต่างด้าว.....	159

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	161
5.1	บทสรุป.....	161
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	169
	รายการอ้างอิง.....	175
	ภาคผนวก.....	182
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	200